

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«НІЖИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор коледжу

Олена ЛИТОВЧЕНКО

03 _____ 2026 р.

**ПРОГРАМА
СПІВБЕСІДИ ДЛЯ ВСТУПНИКІВ
НА ОСНОВІ БАЗОВОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
(З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА МАТЕМАТИКИ)**

Розглянуто і схвалено
на засіданні циклової комісії
загальноосвітніх дисциплін
Протокол № 8 від 23.03.2026 р.

Розглянуто і схвалено
на засіданні циклової комісії
соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол № 10 від 19.03.2026 р.

БЛОК З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Програму співбесіди блоку з української мови для вступників на основі базової загальної середньої освіти розроблена з урахуванням чинної програми з української мови для 5-9 класів (Програма затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804).

Матеріал програми розподілено за такими розділами: «Фонетика. Графіка», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Орфоепія», «Орфографія», «Розвиток мовлення».

I. ОСНОВНІ ЛІНГВІСТИЧНІ ПОНЯТТЯ (УКРАЇНСЬКА МОВА)

1. Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування у-в, і-й.

Вступник повинен уміти:

Визначати в словах голосні, тверді і м'які, дзвінки й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні; ділити слово на склади; визначати звукове значення букв у слові. Визначати місце букв в алфавіті, розташовувати слова за алфавітом; розпізнавати явища уподібнення приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й.

2. Орфоепія

Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію.

Відображення вимови приголосних звуків:

- 1) [дж], [дз], [дз?];
- 2) [г];
- 3) [ж], [ч], [ш], [дж];
- 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення);
- 5) м'яких приголосних;
- 6) подовжених приголосних.

Вимова слів з апострофом

Визначати особливості вимови голосних і приголосних звуків, наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм

3. Орфографія

Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення йо,ьо. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префік-

сів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та nn у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови. Розпізнавати вивчені орфограми й пояснювати їх за допомогою правил; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила

4. Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальнонавчання слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризмиафоризми (відповідно до словника фразеологізмів за підручниками рівня «стандарт»). Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні. Знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів; пояснювати значення фразеологізмів, приказок, прислів'їв, крилатих висловів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні.

5. Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах. Відділяти закінчення слів від основи, членувати основу на значущі частини, добирати спільнокореневі слова, слова з однаковими префіксами й суфіксами; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні; визначати спосіб творення слів.

6. Морфологія.

6.1. Іменник

Морфологія як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Бук-

ви -а(-я), -у(-ю) в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Розпізнавати іменники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; визначати основні способи творення іменників; правильно відмінювати іменники, відрізнити правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями.

6.2. Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи). Розпізнавати прикметники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль; розряди прикметників за значенням; ступені порівняння якісних прикметників, повні й короткі форми якісних прикметників; основні способи творення відносних і присвійних прикметників; відмінювання прикметників; відрізнити правильні форми прикметників від помилкових.

6.3. Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) один, одна;
- 2) два, три, чотири;
- 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят ... вісімдесят;
- 4) сорок, дев'яносто, сто;
- 5) двісті – дев'ятсот;
- 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд;
- 7) збірні;
- 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості пропису числівників.

Розпізнавати числівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди числівників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; відрізнити правильні форми числівників від помилкових; добирати потрібні форми числівників і використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками

6.4. Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками.

Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників. Розпізнавати займенники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди займенників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; відрізнити правильні форми займенників від помилкових, правильно добирати потрібні форми займенників і використовувати їх у мовленні.

6.5. Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот.

Безособові форми на -но, -то. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот. Розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособові дієслова; визначати загальне значення дієслова, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, часи й способи дієслів, дієвідміни, особливості словозміни кожної дієвідміни; використовувати один час і спосіб у значенні іншого; основні способи творення дієслів, зокрема видових форм, форм майбутнього часу недоконаного виду, форм умовного та наказового способу дієслів; відрізнити правильні форми дієслів від помилкових. Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізнити їх від дієприслівників), визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, особливості творення, відмінювання; відрізнити правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники та дієприкметникові звороти в мовленні, використовувати дієприкметники в мовленні.

Розпізнавати дієприслівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, основні способи їх творення; відрізнити правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами.

6.6. Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметни-

ків. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

Розпізнавати прислівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди прислівників за значенням, ступені порівняння прислівників, основні способи творення прислівників; відрізнати правильні форми прислівників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні.

6.7. Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників.

Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Правопис часток.

Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки, групи прийменників за походженням і за будовою; правильно й комунікативно доцільно використовувати форми прийменників у мовленні.

Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні.

Розпізнавати частки, визначати групи часток за значенням і вживанням; правильно й комунікативно доцільно використовувати частки в мовленні.

6.8. Вигук

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків.

Розпізнавати вигуки, визначати групи вигуків за походженням; правильно й комунікативно доцільно використовувати вигуки в мовленні.

7. Синтаксис

7.1. Словосполучення.

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й реченнями; визначати головне й залежне слово в підрядному словосполученні; визначати поширені й непоширені словосполучення, типи словосполучень за способами вираження головного слова.

7.2. Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання).

Розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за складом граматичної основи, за наявністю чи відсутністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за будовою, за наявністю чи відсутністю однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання.

7.2.1. Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження. Визначати структуру простого двоскладного речення, способи вираження підмета й присудка (простого й складеного), особливості узгодження присудка з підметом. Уміти правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення.

7.2.2. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Розпізнавати види другорядних членів та їх типи й різновиди, визначати способи вираження означень, додатків, обставин, роль порівняльного звороту; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні; правильно розставляти розділові знаки при непоширеній прикладці, порівняльному звороті.

7.2.3. Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні.

7.2.4. Речення з однорідними членами

Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словос-

полученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в односкладними членами.

Розпізнавати просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями, реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними, та правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них.

7.2.5. Складне речення

Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація й сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення

Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їх структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями. Добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті. Правильно розставляти розділові знаки, будувати схему такого речення.

7.2.5.1. Складносурядне речення

Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Розпізнавати складносурядні речення, визначати смислові зв'язки між частинами складносурядного речення; комунікативно доцільно використовувати його виражальні можливості в мовленні.

7.2.5.2. Складнопідрядне речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їх будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними, уміти відобразити її в схемі складнопідрядного речення; визначати основні види підрядних речень, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами. Правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування.

7.2.5.3. Безсполучникове складне речення

Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Розпізнавати безсполучникові складні речення; визначати смислові відношення між їхніми частинами-реченнями (однорідними й неоднорідними), особливості інтонації безсполучникових складних речень. Правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні.

7.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку. Визначати структуру складних речень з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні.

7.3. Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Визначати в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, речення з непрямою мовою; замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою та діалозі.

8. Стилїстика

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції. Розпізнавати стилї мовлення, визначати особливості кожного з них.

Уміти користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування.

9. Розвиток мовлення

Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст як середовище функціонування мовних одиниць. Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Класифікація текстів за сферою використання, метою, структурними особливостями. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення. Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне. Критично оцінювати прочитане. Аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів. Будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, обраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети.

Уміти формулювати, добирати доречні аргументи і приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставин; правильно

структурований текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти. Знаходити й виправляти похибки та помилки в змісті, побудові й мовному оформленні власних висловлювань, спираючись на засвоєні знання.

II. ВИМОГИ ЩОДО ЗНАНЬ І ВМІНЬ ВСТУПНИКА

Вступник повинен знати:

фонетичні явища,

важливі правила написання слів;

основні орфограми:

- велика літера, власні імена;
- правопис прізвищ, географічних назв;
- правопис префіксів, суфіксів;
- уживання м'якого знака, апострофа;
- подвоєння букв і спрощення в групах приголосних;
- ненаголошені е, и, чергування голосних;
- чергування приголосних звуків;
- правопис відмінкових закінчень;
- правопис особових форм дієслів;
- правопис числівників і зв'язок їх з іменниками;
- правопис прислівників;
- правопис прийменників, сполучників, часток;

правила пунктуації; основні пунктограми:

- крапки в кінці речень;
- знак оклику, знак питання;
- коми в простому реченні: при звертанні; вставних словах; однорідних членах; при повторенні; після стверджувальних і заперечних слів; при порівняльних зворотах; відокремлених членах;
- комивскладному(складносурядному, складнопідрядному, безсполучниковому) реченні;
- крапка з комою між частинами складного речення, між поширеними однорідними членами у простому реченні;
- двокрапка в простому реченні після узагальнюючого слова перед однорідними членами; у безсполучниковому складному реченні; при прямій мові після слів автора;
- тире в простому реченні: між підметом та присудком; у неповному реченні; після однорідних членів перед узагальнюючим словом; для виділення вставних конструкцій;
- тире в складному(складносурядному, складнопідрядному, безсполучниковому) реченні; у періоді на межі двох частин; на місці довгої навмисної паузи; у діалогах і полілогах ;

- багатокрапка при недокінченості фрази; при перервності тексту; при уривчастості мовлення; на позначення пропуску;
- дужки при вставних словах і реченнях; при поясненні іншомовних чи маловідомих слів; при ремарках у тексті драм; прізвище автора при цитатах;
- лапки при цитатах; при "не своїх" словах; при індивідуальних назвах; у назвах газет, журналів, підприємств; при прямій мові.

Вступник повинен уміти:

- ✓ у завданнях знаходити й виправляти орфографічні та пунктуаційні помилки на вивчені правила;
- ✓ правильно виконувати зазначені завдання відповідно до програми співбесіди.

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова. 5 кл: підручник для закладів загальної середньої освіти. – Київ: Генеза, 2018.
2. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова. 6 кл: підручник для закладів загальної середньої освіти. – Київ: Генеза, 2014.
3. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова. 7 кл: підручник для закладів загальної середньої освіти. – Київ: Генеза, 2018.
4. Авраменко О.М. , Борисюк Т.В., Почтаренко О.М. Українська мова. 8 кл: підручник для закладів загальної середньої освіти. – 2-е видання перероблене.– Київ: Грамота, 2021.
5. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – Київ: Генеза, 2017.

Додаткова

1. Авраменко О.М. Було-стало. Зміни в правописі. – Київ: Даринка, 2019.
2. Дудка О.О., Шевелева Л.А. Українська мова: Комплексний довідник. 5-9 класи. – 3-тє вид.. доп. – Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2008.
3. Омельчук С., Блажко М. Правописний практикум з української мови: Норми нової редакції «Українського правопису». – Київ: Грамота, 2020.

БЛОК 3 МАТЕМАТИКИ

Програма співбесіди блоку з математики для вступників на основі базової загальної середньої освіти розроблено з урахуванням чинної програми з математики для 5-9 класів (Програма затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804) та складається з трьох розділів. Перший з них містить перелік основних понять і фактів алгебри і геометрії, що їх повинні знати вступники; другий – теореми і формули, які треба вміти доводити. Зміст теоретичної частини іспитів визначається останнім розділом. В третьому розділі перелічено основні математичні вміння і навички, якими має володіти вступник.

I. ОСНОВНІ МАТЕМАТИЧНІ ПОНЯТТЯ І ФАКТИ

Арифметика і алгебра

1. Натуральні числа (N) та нуль. Прості та складені числа. Найбільший спільний дільник і найменше спільне кратне, їх знаходження. Ознаки подільності цілих чисел на 2, 3, 5, 9, 10. Основні арифметичні дії, їх властивості.
2. Цілі числа (Z). Додатні і від'ємні числа. Протилежні числа. Зображення чисел на прямій. Порівняння додатних і від'ємних чисел.
3. Раціональні числа (Q). Їх додавання, віднімання, множення, ділення. Порівняння раціональних чисел. Дійсні числа, їх запис у вигляді десяткового дробу.
4. Ірраціональні числа. Дійсні числа (R). Числові нерівності та їхні властивості. Почленне додавання та множення числових нерівностей.
5. Звичайні дроби. Перетворення змішаного числа в неправильний дріб, перетворення неправильного дробу в змішане число. Основна властивість дробу. Скорочення дробів, зведення дробів до найменшого спільного знаменника. Чотири дії з звичайними дробами.
6. Десяткові дроби. Читання та запис десяткових дробів. Перетворення десяткового дробу в звичайний і звичайного – в десятковий. Розв'язування прикладів на всі дії з звичайними і десятковими дробами. Порівняння десяткових дробів. Наближене значення числа. Округлення чисел.
7. Відношення. Основна властивість відношення. Пропорції і їх властивості. Знаходження невідомого члена пропорції. Пряма і обернена пропорційні залежності. Відсоток. Основні задачі на відсотки.
8. Алгебраїчні вирази, їх запис і читання. Одночлен і многочлен, дії над ними: додавання, віднімання, множення, ділення одночлена і многочлена на одночлен, піднесення до степеня одночлена.
9. Формули скороченого множення. Розкладання многочлена на множники.
10. Алгебраїчні дроби. Скорочення, зведення до найменшого спільного знаменника, чотири дії над алгебраїчними дробами.
11. Розв'язування прикладів на всі дії з алгебраїчними дробами.
12. Степінь з цілим показником. Дії з степенями. Корінь 2-го степеня і його властивості. Поняття арифметичного кореня. Модуль числа, геометричне тлумачення модуля.
13. Розв'язування прикладів на всі дії зі степенями і коренями.

14. Поняття про функцію, область визначення, множина значень. Парні і непарні функції та функції загального вигляду. Графік функції. Способи завдання функції. Зростання та спадання функції.
15. Функція: $y = k \cdot x$; $y = k \cdot x + b$; $y = \frac{k}{x}$; $y = x^2$; $y = ax^2 + bx + c$; $y = \sqrt{x}$; $y = x^n$ (n – натуральне число), їх властивості і графіки.
16. Квадратні рівняння, формули коренів квадратного рівняння. Теорема Вієта (пряма і обернена). Розв'язування систем квадратних рівнянь з двома змінними. Розкладання квадратного тричлена на лінійні множники.
17. Розв'язування лінійних рівнянь, систем лінійних рівнянь. Розв'язування системи двох лінійних рівнянь з двома змінними та його геометрична інтерпретація. Розв'язування найпростіших систем, одне рівняння яких першого, а друге – другого степеня.
18. Текстові задачі на складання рівнянь, нерівностей та їх систем.
19. Розв'язування лінійних нерівностей і систем лінійних нерівностей.
20. Розв'язування квадратичних нерівностей з одною змінною та систем квадратичних нерівностей.
21. Прогресії (арифметична, геометрична). Означення, приклади, формули загального члена. Формули суми членів арифметичної і геометричної прогресій.

Геометрія

1. Початкові поняття планіметрії. Геометричні фігури. Поняття про аксіоми і теореми. Поняття про обернену теорему.
2. Основні поняття: кути, їх види, вимірювання кутів. Суміжні кути, вертикальні кути, їх властивості. Паралельні і перпендикулярні прямі. Ознаки паралельності прямих.
3. Многокутники. Трикутники (їх елементи і види). Чотирикутники і їх види. Поняття периметра і площі многокутника. Коло і круг.
4. Теореми про суму внутрішніх кутів трикутника і про зовнішній кут трикутника.
5. Ознаки рівності трикутників. Висота, бісектриса і медіана, властивість точки перетину. Властивості рівнобедреного трикутника.
6. Задачі на побудову за заданими елементами.
7. Означення паралелограма, прямокутника, ромба, квадрата, трапеції, їх властивості. Теорема про середню лінію трикутника, трапеції.
8. Теорема Фалеса. Поділ відрізка на задану кількість рівних частин і в заданому відношенні (побудова).
9. Існування кола, вписаного в трикутник і описаного навколо нього. Теорема про вписаний кут в коло. Властивість хорди, перпендикулярної до діаметру. Властивість дотичної до кола.
10. Теорема Піфагора. Синус, косинус, тангенс гострого кута. Співвідношення між сторонами і кутами трикутника. Значення синуса, косинуса і тангенса кутів: 30° , 45° , 60° , 90° . Властивість катета, який лежить проти кута 30° .
11. Теорема синусів і косинусів. Задачі на розв'язування трикутників.
12. Перетворення подібності і його властивості. Подібність фігур. Ознаки подібності трикутників.

13. Прямокутна система координат на площині. Координати середини відрізка. Відстань між двома точками із заданими координатами. Рівняння кола. Рівняння прямої. Розміщення прямої відносно системи координат, кутовий коефіцієнт у рівнянні прямої.
14. Перетворення фігур. Рух та його властивості. Симетрія відносно точки і прямої. Поворот. Паралельне перенесення.
15. Вектори на площині. Координати вектора. Додавання і віднімання векторів, множення вектора на число, властивості цих дій. Скалярний добуток векторів, його властивість.
16. Формули площ паралелограма, трикутника, трапеції, круга. Відношення площ подібних фігур. Довжина дуги кола.

II. ОСНОВНІ ТЕОРЕМИ І ФОРМУЛИ

Арифметика і алгебра

1. Формула n -го члена арифметичної і геометричної прогресій.
2. Формула n перших членів арифметичної і геометричної прогресій.
3. Функція $y = kx$, її властивості і графік.
4. Функція $y = \frac{k}{x}$, її властивості і графік.
5. Функція $y = kx + b$, її властивості і графік.
6. Функція $y = x^2$, її властивості і графік.
7. Функція $y = ax^2 + bx + c$, її властивості і графік.
8. Функція $y = \sqrt{x}$, її властивості і графік.
9. Функція $y = x^n$ (n – натуральне число), її властивості і графік.
10. Формули коренів квадратного рівняння.
11. Запис квадратного тричлена у вигляді добутку лінійних множників.
12. Формули скороченого множення: $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$; $(a + b) \cdot (a - b) = a^2 - b^2$.
13. Розв'язування лінійних рівнянь і таких, що зводяться до лінійних.
14. Розв'язування лінійних нерівностей і систем лінійних нерівностей.
15. Розв'язування систем двох лінійних рівнянь
$$\begin{cases} a_1x + b_1y = c_1 \\ a_2x + b_2y = c_2 \end{cases}$$
.

Геометрія

1. Властивості рівнобедреного трикутника.
2. Властивість бісектриси кута.
3. Ознаки паралельності прямих.
4. Теорема про суму кутів трикутника.
5. Властивості паралелограма і його діагоналей.
6. Ознаки рівності, подібності трикутників.
7. Властивості прямокутника, ромба, квадрата.
8. Коло, вписане в трикутник, і коло, описане навколо трикутника.
9. Теорема про кут, вписаний в коло.
10. Властивості дотичної до кола.
11. Теорема Піфагора та наслідки з неї.

12. Значення синуса та косинуса кутів 0° , 30° , 45° , 60° , 90° .
13. Співвідношення між сторонами і кутами прямокутного трикутника.
14. Сума векторів та її властивості.
15. Формули площ паралелограма, трикутника, трапеції.
16. Рівняння кола.

III. ОСНОВНІ ВМІННЯ І НАВИЧКИ

Вступник повинен:

- ✓ Впевнено володіти обчислювальними навичками при виконанні дій з раціональними числами (натуральними, цілими, звичайними і десятковими дробами).
- ✓ Уміти виконувати тотожні перетворення основних алгебраїчних виразів (многочленів, дробово-раціональних виразів, які містять степені і корені).
- ✓ Уміти розв'язувати рівняння, нерівності та їх системи першого і другого степенів і ті, що зводяться до них, а також розв'язувати задачі за допомогою рівнянь та їх систем.
- ✓ Уміти будувати графіки функцій, передбачених програмою.
- ✓ Уміти зображати геометричні фігури і виконувати найпростіші побудови на площині.
- ✓ Володіти навичками вимірювання і обчислення довжин, кутів і площ, які використовуються для розв'язання різних практичних задач.
- ✓ Уміти застосовувати властивості геометричних фігур при розв'язуванні задач на обчислення та доведення.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Математика: підруч. для 5 кл. закладів загальної середньої освіти. – Харків: Гімназія, 2022
2. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Математика: підруч. для 6 кл. закладів загальної середньої освіти. (у 2-х част.) – Харків: Гімназія, 2023
3. Мерзляк А.Г., Якір М.С. Алгебра.: підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти. – Харків: Гімназія, 2024
4. Мерзляк А.Г., Якір М.С. Геометрія.: підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти. – Харків: Гімназія, 2024
5. Мерзляк А.Г., Якір М.С. Алгебра.: підруч. для 8 кл. закладів загальної середньої освіти. – Харків: Гімназія, 2025
6. Мерзляк А.Г., Якір М.С. Геометрія.: підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти. – Харків: Гімназія, 2025
7. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Алгебра: підруч. для 9 кл. закладів загальної середньої освіти. – Харків: Гімназія, 2017
8. Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Геометрія: підруч. для 9 кл. закладів загальної середньої освіти.

Додаткова

1. Істер І.С. Математика: підруч. для 5 кл. закладів загальної середньої освіти. – Київ: Генеза, 2022

2. Тарасенкова Н.А. Математика: підруч. для 5 кл. закладів загальної середньої освіти. – Київ: Оріон, 2022
3. Істер І.С. Математика: підруч. для 6 кл. закладів загальної середньої освіти (у 2-х част.). – Київ: Генеза, 2023
4. Тарасенкова Н.А. Математика: підруч. для 6 кл. закладів загальної середньої освіти. (у 2-х част.) – Київ: Оріон, 2023
5. Істер І.С. Алгебра: підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти. – Київ: Генеза, 2024
6. Істер І.С. Геометрія: підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти. – Київ: Генеза, 2024
7. Тарасенкова Н.А. Алгебра: підруч. для 7 кл. закладів загальної середньої освіти. – Київ: Оріон, 2024
8. Істер І.С. Алгебра: підруч. для 8 кл. закладів загальної середньої освіти. – Київ: Генеза, 2025
9. Істер І.С. Геометрія: підруч. для 8 кл. закладів загальної середньої освіти. – Київ: Генеза, 2025
10. Тарасенкова Н.А. Алгебра: підруч. для 8 кл. закладів загальної середньої освіти. – Київ: Оріон, 2025
11. Істер І.С. Алгебра: підруч. для 9 кл. закладів загальної середньої освіти. – Київ: Генеза, 2017
12. Істер І.С. Геометрія: підруч. для 9 кл. закладів загальної середньої освіти. – Київ: Генеза, 2017
13. Тарасенкова Н.А., Богатирьова О.М. та ін. Алгебра: підруч. для 9 кл. закладів загальної середньої освіти. – Київ: Оріон, 2017
14. Бурда М.І., Тарасенкова Н.А. Геометрія: підруч. для 9 кл. загальноосвітніх навчальних закладів. – Київ: Оріон, 2017

Електронні підручники

1. https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/5_matematyka_merzlyak_2022.pdf
2. <https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/6-klas-matematyka-merzliak-2023-1.pdf>
3. <https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/7-klas-algebra-merzliak-2024.pdf>
4. <https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/7-klas-geometria-merzliak-2024.pdf>
5. <https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/8-klas-algebra-merzliak-2025.pdf>
6. <https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/8-klas-geometria-merzliak-2025.pdf>
7. https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/9_klas_algebra_merzljak_2017.pdf
8. https://pidruchnyk.com.ua/uploads/book/9_klas_geometrija_merzljak_2017.pdf

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК ВСТУПНИКА

Співбесіда проводиться у вигляді обговорення питань з української мови та математики, з попередньо відведеним часом на їх підготовку в аудиторії. Завдання містить десять питань (п'ять – з української мови та п'ять – з математики).

Час на виконання та підготовку складає орієнтовно 30 хвилин.

Співбесіду необхідно вважати успішно складеною, якщо вступник отримав від 110 (для окремих спеціальностей* 130) до 200 балів. Якщо за десять питань вступник отримав менше 10 (для окремих спеціальностей* 30) балів то ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

* Дивись Додаток 4 Правил прийому на навчання для здобуття освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра до ВСП «Ніжинський фаховий коледж НУБіП України» на 2026 рік

ЗРАЗОК ЗАВДАННЯ

Блок питань з української мови

Питання 1 - 4 мають по три варіанти відповідей, з яких лише одна правильна.

Виберіть правильну відповідь і назвіть букву, яка їй відповідає.

1. Установіть відповідність між словами та частинами мови, до яких вони належать (5 балів).

- А. Там, попідвіконню, добре, навесні
- Б. Семеро, троє, вісім, мільйон.
- В. Четвірка, трійка, отара, зграя.
- Г. Дводенний, зелений, тризначний.
- Д. Себе, вся, хто, нічий, вони.

- 1. Іменники.
- 2. Прислівники.
- 3. Займенники.
- 4. Прикметники.
- 5. Числівники.
- 6. Дієслово.

Питання 2 - 3 мають по чотири варіанти відповідей, з яких лише одна правильна. Виберіть правильну відповідь і запишіть букву, яка їй відповідає.

2. У якому рядку є неправильно записані слова з частками? (5 балів)

- А Не до речі, хіба що, немовби-то, не ллється.
- Б Абихто, хтозна-де, скільки-то, таки встиг.
- В Будь-хто, нічий, аніскільки, ні риба ні м'ясо.
- Г Казна-скільки, неабихто, хтозна-який, дедалі.

3. НЕМАЄ орфографічних помилок у варіанті (5 балів)

А Щоб убезпечити себе від зараження вірусними інфекціями, часто мийте руки з милом або обробляйте їх спиртовмістними антисептиками.

Б Використовуйте медичні маски та своєчасно змінюйте їх (кожні 3 години або негайно тільки-но маска забруднилася) з подальшим знешкодженням та миттям рук.

В Не контактуйте з особами, які мають симптоми респираторних захворювань: кашель, лихоманку, нежить; якщо ж уникнути контакту неможливо, тримайтеся на дистанції не менше метра та обмежте час спілкування.

Г Візьміть за правило щодня робити вологе прибирання у квартирі, використовуючи мийні та дезинфекційні засоби, регулярно провітрювати приміщення, де навчаєтеся чи працюєте.

4. Запишіть речення та підкресліть у ньому головні та другорядні члени речення (5 балів).

Часто наше здоров'я залежить від стану довкілля.

5. Запишіть речення. Поставте пропущені розділові знаки та запишіть правильно слова з відповідними орфограмами. Поясніть відповідні орфограми та пунктограми (30 балів).

Невже кольори щось означають? Так скажімо червоний асоціюється з кров'ю й вогнем. Його символізм багатозначний з одного боку колір цей енергетичний активний символізує повноту життя урочистість а з другого ворогував(н,нн)я.

Блок питань з математики

Питання 6 - 10 мають по три варіанти відповідей, з яких лише одна правильна.

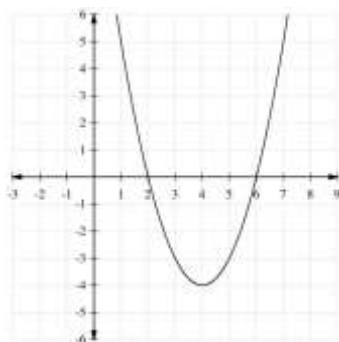
Завдання 6. Прочитайте текст і вставте пропущені слова (А-Д), вибравши їх із поданого списку. (10 балів)

Коли дві прямі перетинаються, вони утворюють дві пари (А) кутів, які завжди рівні. Кути, які мають спільну вершину, спільну сторону і у сумі дають 180° , вони називаються, (Б). Якщо кут більший за 90° , але менший 180° , то він називається (В). Прямі, які перетинаються під (Г) кутом, називаються перпендикулярними. Нарешті, кут, який менший за 90° , називається (Д).

Варіанти слів:

1. тупий
2. вертикальні
3. промінь
4. суміжні
5. додаткові
6. гострий
7. прямим

Завдання 2. За заданим графіком встановити відповідність між властивостями функції (1-5) та проміжками, що їм відповідають. (10 балів)

1. Область визначення	А (2; 6)
2. Область значення	Б $(-\infty; +\infty)$
3. $f(x) > 0$	В $(-\infty; 2) \cup (6; +\infty)$
4. $f(x) < 0$	Г $[-4; +\infty)$
5. Спадання функції	Д $(-\infty; 4)$
	Е $(4; +\infty)$

Завдання 3. Встановити відповідність між нерівностями (1-5) та їх розв'язками (А- Е). (10 балів)

Нерівність	Розв'язок (Інтервал)
1) $2x - 5 < 1$	А. $(-\infty; 3)$
2) $3(x + 1) \geq 9$	Б. $[-3; +\infty)$
3) $-4x \leq 12$	В. $(-\infty; -2)$
4) $5 - x > 7$	Г. $[2; +\infty)$
5) $x + 10 \leq 6$	Д. $(-\infty; -4]$
	Е. $(-4; +\infty)$

Завдання 4. Встановити відповідність між властивістю (1-5) та видом трикутника (А-Е), якому вона належить. (10 балів)

Властивість

- 1) Усі три кути різні, і один із них дорівнює 90°
- 2) Всі три сторони мають однакову довжину
- 3) Дві сторони рівні, і висота, проведена до основи, є одночасно медіаною та бісектрисою.
- 4) Один із кутів більший за 90° .
- 5) Усі три кути менші за 90° .

Вид трикутника

- А. Рівнобедрений
- Б. Тупокутний
- В. Прямокутний різносторонній
- Г. Рівносторонній
- Д. Прямокутний рівнобедрений
- Е. Гострокутний

Завдання 5. Розв'язати задачу, проілюструвавши детальний розв'язок. (10 балів)

Знайти площу круга, якщо довжина кола дорівнює 24π см.